

HEDMARK FYLKESKOMMUNE
SÆRUTSKRIFT AV MØTEPROTOKOLLEN
Fylkesrådet
Møte 30.04.07

SAK 60/07

HØRINGSUTTALELSE - BIBLIOTEKREFORM 2014

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

Fylkesrådet gir følgende høringsuttalelse til Bibliotekreform 2014 med de kommentarer som kommer fram i uttalelsen.

Behandling:

Fylkesrådets innstilling enstemmig bifalt.

Vedtak:

Fylkesrådet gir følgende høringsuttalelse til Bibliotekreform 2014 med de kommentarer som kommer fram i uttalelsen.

Saknr. 552/07
Løpenr.9746/07
Ark.nr. 058 .
Saksbehandler:
Solvor Kjellingtveit
Fylkesbiblioteket

SAK 60/07

HØRINGSUTTAELSE - BIBLIOTEKREFORM 2014

Fylkesrådets innstilling til vedtak:

Fylkesrådet gir følgende høringsuttalelse til Bibliotekreform 2014 med de kommentarer som kommer fram i uttalelsen.

Trykte vedlegg:

- Høringsnotat fra Kultur- og kirkedepartementet av 5.1.2007

Utrykte vedlegg:

- Bibliotekreform 2014

Hamar, 10.04.2007

Reidar Åsgård
Fylkesrådsleder

FYLKESRÅDETS VURDERING OG KONKLUSJON:

HØRINGSUTTALELSE - BIBLIOTEKREFORM 2014

Generelle kommentarer

Fylkesrådet ser positivt på intensjonene som ligger i BIBLIOTEKREFORM 2014. Biblioteksektoren står overfor store utfordringer, og det moderne Norge stiller krav til stadig mer avanserte bibliotek tjenester. Det blir foreslått mange viktige og nødvendige tiltak i utredningen.

Fylkesrådet anser det som viktig å presisere at bibliotekreformen betinger overføring av betydelige statlige midler til biblioteksektoren lokalt og regionalt. Det er viktig at fylkesbibliotekene disponerer egne midler til utviklingsarbeid og kompetanseheving i fylkene.

Fylkesrådet mener det er en svakhet at ansatte fra folkebiblioteksektoren ikke har vært representert i referansegruppa på 11 medlemmer. Det ville vært spesielt nyttig å ha med representanter fra de bibliotekene som er så små at de anbefales å slå seg sammen med andre til større enheter. Utredningen skaper et inntrykk av at små bibliotek er dårligere enn større bibliotek, noe fylkesrådet mener ikke nødvendigvis er tilfelle.

Kommentarer til noen av forslagene

Målområde 1: Norgesbiblioteket – innhold og tjenester

Fylkesrådet støtter tiltakene under dette målområdet. Forslagene betinger stor statlig vilje til økonomisk satsing.

Målområde 1.1 Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester

TILTAK: Etablere en abm-portal som felles inngang til nettbaserte kultur- og kunnskapsressurser

TILTAK: Iverksette programmet Norsk digitalt bibliotek

KOMMENTAR:

Norsk digitalt bibliotek ble lansert for flere år siden og er enda ikke i drift. NDB skal blant annet gi fri tilgang til lisensbasert materiale til alle bibliotekbrukere, som er et meget viktig tiltak. Fylkesrådet mener at etablering av en abm-portal må utsettes inntil NDB er etablert.

Målområde 2: Norgesbiblioteket – struktur og organisering

Målområde 2.1 Styrke og utvikle de organisatoriske enhetene i Norgesbiblioteket

TILTAK: Etablere sterkere og mer kompetente folkebibliotek gjennom en konsolideringsprosess som omfatter bibliotekene i flere kommuner

KOMMENTAR:

Fylkesrådet anbefaler ikke at små bibliotek må konsolideres til større enheter med 6-8 ansatte for å kunne være en del av bibliotekreformen. Bibliotekene finansieres i sin helhet av kommunene i dag og det er viktig at kommunene opprettholder eierforholdet til sitt bibliotek. Staten pålegger ikke

kommunene å samarbeide og kan derfor heller ikke pålegge bibliotekene å konsolidere seg, men derimot oppfordre til interkommunale løsninger med forpliktende samarbeidsavtaler.

Konsolidering kan på sikt føre til uønsket sentralisering, selv om det fra ABM-U blir påpekt at konsolidering ikke skal være en sentraliseringsprosess. Dårlig kommuneøkonomi har ført til urovekkende mange nedleggelse av bibliotekavdelinger over hele landet de siste årene.

Fylkesrådet mener derfor at forpliktende samarbeidsavtaler mellom folkebibliotekene i en region vil være en bedre løsning enn konsoliderte enheter, og bør utløse statlige midler på lik linje.

Fylkesrådet ser ikke at kravet til bibliotekfaglig kompetanse i tilstrekkelig grad er ivaretatt i utredningen. Ved konsolidering blir det skissert krav om et hovedbibliotek med vanligvis ett avdelingsbibliotek i hver kommune, hvor kun hovedbiblioteket har krav om fagutdannet biblioteksjef. En slik begrensning kan bety en svekkelse av kompetansen ved avdelingsbibliotekene i de andre kommunene i en konsolidert enhet.

Fylkesbibliotekene vil ha en viktig rolle som regional utviklingsaktør og koordinator for å få kommunene til å inngå forpliktende interkommunale samarbeidsavtaler. Det er helt nødvendig at fylkesbibliotekene disponerer egne prosjektmidler for å stimulere til samarbeid for å utvikle bedre bibliotek tjenester.

TILTAK: Iverksette program for skolebibliotekutvikling

KOMMENTAR:

Skolebibliotekene er blant de viktigste virkemidlene for å oppnå Kunnskapsløftets kompetansemål. Skolebibliotekene bør derfor gjennom en endring av opplæringsloven, bli pålagt å være en integrert del av Norgesbiblioteket.

Fylkesrådet mener at ”program for skolebibliotekutvikling” må være et prioritert mål og det må bevilges betydelige nasjonale økonomiske midler.

Målområde 2.2 Videreutvikle det fysiske biblioteket

TILTAK: Etablere et investeringsprogram for biblioteklokaler

KOMMENTAR:

Fylkesrådet mener at investeringsprogram for biblioteklokaler bør gjeninnføres på lik linje med andre kultur- og idrettsarenaer. Det bør være eget investeringsprogram for bokbusser.

Målområde 2.3 Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek

TILTAK: Etablere en transportordning for distribusjon av materiale mellom bibliotek i Norge

KOMMENTAR:

Fylkesrådet mener en landsomfattende transportordning vil være et viktig virkemiddel for å øke tilgjengeligheten til bibliotekenes samlinger.

Hedmark fylkesbibliotek var en pådriver for innføringen av felles låneregler for alle folkebibliotekene i Hedmark hvor det er nedfelt fri låne- og innleveringsrett. Dette betyr fri flyt av alle typer medier på

tvers av kommunegrenser i Hedmark. Felles låneregler førte til at fylkesbiblioteket innførte en transportordning i Hedmark fylke ved årsskiftet hvor alle bibliotektyper fikk tilbud om å være med. Transportordningen har ført til at fjernlånet mellom bibliotekene blir enklere og rimeligere. Det er bedre utnyttelse av bibliotekmaterialet og det samlede utlånstallet i regionen øker.

En transportordning bør omfatte både skole-, folke- og fagbibliotekene i regionen.

Etablering av en regional transportordning er et meget solid og godt grunnlag for utviklingen av forpliktende samarbeidsavtaler mellom bibliotekene i regionen.

Ved en innføring av en transportordning vil fjernlånet bli et felles ansvar for deltagende bibliotek. Fylkesbibliotekene kan derved benytte sin spisskompetanse på videre samordning og utviklings- og koordineringsarbeid for å bedre det samlede bibliotektilbudet i regionen.

TILTAK: Endring av bibliotekloven for å sikre samarbeidet i et nasjonalt biblioteknettverk.

KOMMENTAR:

Fylkesrådet støtter en endring av bibliotekloven slik at alle offentlige bibliotek blir pålagt å delta i det nasjonale biblioteknettverket blant annet ved å yte fjernlån og ved kunnskapsdeling.

Det nasjonale biblioteknettverket bør omfatte alle bibliotek fra arkiv, bibliotek og museumssektoren.

TILTAK: Styrke krav til skolebibliotekstjenester i forskriften til opplæringsloven

KOMMENTAR:

Opplæringsloven bør endres slik at skolebibliotekene blir en integrert del av Norgesbiblioteket. Loven bør sikre at skolebibliotekene får tilgang til regionens samlede bibliotekressurser og tilbud. I kommuner med kombinasjonsbibliotek for grunnskole og folkebibliotek bør det være krav om minst 1 egen skole/barnebibliotekar.

Mindre regioner i fylket bør ha koordinatorstillinger som sikrer samarbeidet mellom folkebibliotek og skolebibliotek.

Målområde 3: Norgesbiblioteket – kompetanse og forskning

Målområde 3.1 Fornye den samlede kompetansen i biblioteksektoren

TILTAK: Etablere et kompetanseutviklingsprogram for å styrke Norgesbiblioteket og de konsoliderte enhetene

KOMMENTAR:

Fylkesrådet mener det er nødvendig med et kompetanseutviklingsprogram for bibliotekene. Programmet bør ikke rettes først og fremst mot konsoliderte enheter, men omfatte alle bibliotek, også de som velger en forpliktende samarbeidsform. Bibliotek som ikke finner naturlige samarbeidspartnere bør også kunne delta i et slikt program. Det samlede målet med kompetanseutviklingsprogrammet må være å gi brukerne et bedre bibliotektilbud. Etableringen av et kompetanseutviklingsprogram vil kreve sterk statlig satsing.

Fylkesrådets vedtakskompetanse

Fylkesrådets vedtakskompetanse er hjemlet i delegert forvaltningsmyndighet gitt i fylkestingssak 0031/04.

SAKSUTREDNING:

HØRINGSUTTALELSE - BIBLIOTEKREFORM 2014

Innledning

Utdannings- og forskningsdepartementet (nåværende Kunnskapsdepartementet) og Kultur- og kirkedepartementet fastsatte i 2004 mandat for utredning av et samlet bibliotekfelt. Samtidig ble det oppnevnt en referansegruppe med 11 medlemmer fra relevante fagmiljøer. Mandatet for utredningen ble utformet i samsvar med de premissene som ble lagt til grunn i St. meld. nr. 48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014*. Utredningen ble utført av ABM-utvikling på oppdrag fra de to departementene og ” *Bibliotekreform2014*” ble overlevert 25. september 2006.

Utredning

Generelt

Bibliotekreform 2014 dreier seg om et statlig økonomisk løft for å møte morgendagens utfordringer i kunnskapssamfunnet og den teknologiske utviklingen.

I utredningen er ikke bibliotekenes mandat endret:

- Representerer viktige demokratiske verdier gjennom fri tilgang til informasjon, kultur og kunnskap
- Må utvikle rollen som demokratisk møteplass og møte Grunnlovens pålegg i § 100 om å legge til rette for en åpen og opplyst samtale
- Bibliotek og utdanningsinstitusjoner er viktige deler av infrastrukturen som skal beskytte og fremme yrings- og informasjonsfrihet

Bibliotekreform 2014 er et godt dokument med mange nasjonale tiltak som vil kreve at biblioteksektoren får tilføring av statlige bevilgninger.

ABM-Utvikling støtter ikke tiltak som reduserer dagens bibliotektilbud. For å få statlige midler til bibliotekene må også kommunene yte økonomisk.

De tre viktigste elementene i den foreslåtte bibliotekreformen er følgende målområder:

Målområde 1: Norgesbiblioteket – innhold og tjenester

Ved å utvikle og tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester er målet å skape et digitalt bibliotek som gir alle enkel tilgang til kunnskap og kultur. Dette krever samarbeid mellom bibliotekene og nasjonal koordinering og finansiering.

Hovedsatsingsområder:

- Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester
- Digitalisere viktige innholdsressurser
- Utvikle nye digitale tjenester
- Videreutvikle biblioteket som læringsarena og læringsressurs
- Videreutvikle kultur- og litteraturformidlingen i bibliotekene
- Styrke bibliotekene som bidragsytere til inkludering, integrering og kulturelt mangfold
- Styrke bibliotektjenestene i fengslene

Målområde 2: Norgesbiblioteket – struktur og organisering

- Styrke og utvikle de organisatoriske enhetene i Norgesbiblioteket
Det foreslås en reform av bibliotekstrukturen. Befolkningen i små kommuner har behov for samme omfang og kvalitet på bibliotek tjenester som de som bor i store byer. Målet er å gi et gjennomgående bedre bibliotektilbud gjennom sterkere bibliotek og kompetansemiljøer, som er i stand til å utvikle flere og bedre tjenester. Styrkingen vil skje gjennom samarbeid og samordninger til sterkere enheter med bredere tjenestetilbud.
- Videreutvikle det fysiske biblioteket
- Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek
- Utvikle redskaper og metoder til evaluering og kvalitetsheving av virksomheten i bibliotekene

Målområde 3: Norgesbiblioteket – kompetanse og forskning

- Forny den samlede kompetansen i biblioteksektoren
- Støtte faglig utvikling og kunnskapsdeling på tvers av og innenfor de ulike bibliotekfaglige områdene, og som abm-samarbeid

Formålet er å styrke og fornye kompetansen i biblioteksektoren. Bibliotekene skal ha en bred og oppdatert kompetanse for å yte bedre tjenester. Bibliotekforskning skal gi ny kunnskap. Dessuten skal det fysiske biblioteket videreutvikles som et sted for læring, kulturformidling og som et sted for integrering og kulturelt mangfold. Bibliotekene skal i større grad være et unikt og synlig tilbud overalt der brukerne er: på nettet, i forskningen og undervisningen, og på det lokale biblioteket.

Fylkesrådets drøfting

Fylkesrådet ser positivt på intensjonene som ligger i BIBLIOTEKREFORM 2014. Biblioteksektoren står overfor store utfordringer, og det moderne Norge stiller krav til stadig mer avanserte bibliotek tjenester. Det blir foreslått mange viktige og nødvendige tiltak i utredningen.

Fylkesrådet anser det som viktig å presisere at bibliotekreformen betinger overføring av betydelige statlige midler til biblioteksektoren lokalt og regionalt. Det er viktig at fylkesbibliotekene disponerer egne midler til utviklingsarbeid og kompetanseheving i fylkene.

Fylkesrådet mener det er en svakhet at ansatte fra folkebiblioteksektoren ikke har vært representert i referansegruppa på 11 medlemmer. Det ville vært spesielt nyttig å ha med representanter fra de bibliotekene som er så små at de anbefales å slå seg sammen med andre til større enheter. Utredningen skaper et inntrykk av at små bibliotek er dårligere enn større bibliotek, noe fylkesrådet mener ikke nødvendigvis er tilfelle.